

KLASA: 034-08/21-01/008
URBROJ: 580-12/26-22-002
Zagreb, 15. veljače 2022.

Hrvatska veterinarska komora
g. Ivan Zemljak, predsjednik

Heinzelova 55
10000 Zagreb
hvk@hvk.hr

PREDMET: Hrvatska veterinarska komora

- analiza komorskog sustava
- mišljenje; dostavlja se

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: AZTN) temeljem članka 25. stavka 3. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", br. 79/09., 80/13. i 41/21.; dalje u tekstu: ZZTN) ovlaštena je donositi mišljenja o sukladnosti važećih zakona i drugih propisa s odredbama ZZTN-a te donositi mišljenja kojima se promiče znanje o tržišnom natjecanju, odnosno podiže razina svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja.

Slijedom navedenog, AZTN je na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur, predsjednica Vijeća, Denis Matić, dipl.iur. i mr.sc. Ljiljana Pavlic, članovi Vijeća sa 3/2022. sjednice, održane 25. siječnja 2022., temeljem članka 25. stavka 3. i članka 30. točke 10. i članka 31. ZZTN-a donio sljedeće

MIŠLJENJE

1. U članku 81. podstavku 5. Statuta Hrvatske veterinarske komore ("Narodne novine", br. 89/16.) potrebno je brisati dio koji glasi,:

"i minimalne cijene veterinarskih usluga, prema nomenklaturi;"

2. U članku 20. stavku 3. Kodeksa veterinarske etike (Hrvatski veterinarski vjesnik br. 20/3-4-2012.), potrebno je brisati dio koji glasi:

"Zaračunavanje nižih cijena od propisanih nije dozvoljeno."

I dio koji glasi:

"Zaračunavanje viših cijena od onih propisanih cjenikom može se obaviti u slučajevima kada se temelji na višoj kvalitativnoj razini obavljenog posla te ako se je s tim prethodno složila stranka."

3. U Nomenklaturi veterinarskih usluga s prijedlogom Cjenika veterinarskih usluga u Republici Hrvatskoj iz 1999. potrebno je brisati sve iznose cijena u koloni pod oznakom "kn".

Obrazloženje

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: AZTN) u predmetu KLASA: 034-08/20-01/057, pod nazivom: "Analiza komorskog sustava u RH", dopisom od 24. prosinca 2020. temeljem članka 32. točke a) Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", br. 79/09. i 80/13.) zatražila je očitovanje i dokumentaciju Hrvatske veterinarske komore (dalje u tekstu: Komora) u bitnome na okolnost određivanja cijena usluga za pružanje veterinarskih usluga na slobodnom tržištu.

Traženo očitovanje s dokumentacijom AZTN je zaprimio 12. siječnja 2021. u kojem se u bitnome navodi kao kako članci 127. – 129. Zakon o veterinarstvu („Narodne novine", br. 82/13., 148/13., 115/18. i 52/21.; dalje u tekstu: Zakon) te članci 10. stavci 2. Točke 21. i 22. Statuta Hrvatske veterinarske komore ("Narodne novine", br. 89/16.; dalje u tekstu: Statut) predstavljaju pravnu osnovu temeljem koje je Komora ovlaštena voditi politiku cijena i određivanje kriterija za izračun cijena veterinarskih usluga.

Komora ističe da određene poslove koji se obavljaju na slobodnom tržištu obavljaju veterinarske organizacije i veterinarske prakse na zahtjev i po izboru posjednika životinja. Pritom, veterinarske organizacije i veterinarske prakse samostalno određuju cijene veterinarskih usluga, uz napomenu da Nomenklatura veterinarskih usluga s prijedlogom Cjenika veterinarskih usluga u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: Nomenklatura) sadrži preporučene cijene za pojedine stručne zahvate koji su sadržani u pružanju veterinarske usluge.

Poslovi veterinarske djelatnosti koji se obavljaju kako javna ovlast regulirane su posebnim popisima u nadležnosti Ministarstva.

U odnosu na Nomenklaturu, Komora ističe kako je na temelju tada važećeg Zakona i Statuta istu donijela 1999. zajedno s prijedlogom Cijena veterinarskih usluga u RH, a koja je predstavljala temelj informatičke obrade podataka o obavljanju veterinarske djelatnosti i osnovu za definiranje kriterija izračuna cijene veterinarskih usluga. Komora je u privitku svog očitovanja dostavila i presliku relevantne dokumentacije.

Također, AZTN je izvršio uvid u odredbe Zakona, Statuta, Kodeksa te je utvrdio kako je temeljem članka 127. stavaka 1. i 3. Zakona, Komora udruga veterinarima i veterinarskih tehničara kojoj je temeljna zadaća reguliranje veterinarske profesije, promicanje veterinarstva i zastupanje interesa u području veterinarstva. Komora je pravna osoba, a članstvo u Komori je obvezno. Temeljem članka 3. stavka 2. Statuta, Komora je neprofitna pravna osoba s javnim ovlastima, sa svim pravima, obvezama i odgovornostima koje joj pripadaju po Ustavu i zakonu, upisana je u Registar udruga Republike Hrvatske.

Temeljem članka 129. stavka 1. točke 7. te stavaka 2. i 3. Zakona, zadaća Komore je donošenje nomenklature veterinarskih usluga i u suradnji s komorama koje predstavljaju interese veterinarskih organizacija i subjekata u poslovanju s hranom te hranom za životinje, određivanje kriterija za cijene veterinarskih usluga ako se iste ne financiraju iz državnog proračuna i ne provode u sklopu obveznih mjera koje propisuje Ministarstvo. Izdavanje, produljivanje i oduzimanje licencija, utvrđivanje i nadziranje načina promidžbe veterinarskih organizacija i veterinarske prakse, obavljaju se kao javna ovlast, a akti koje u tom svojstvu izdaje Komora su javne isprave. Troškovi obavljanja nadzora nad stručnim radom veterinarima i kontrola sustava upravljanja kvalitetom, sufinanciraju se iz državnog proračuna, a visinu sufinanciranja pravilnikom propisuje ministar.

Temeljem članka 10. podstavka 21. i 22. Statuta, propisano je kako Komora:

- donosi nomenklaturu veterinarskih usluga, vodi politiku cijena i određuje kriterija za izračun cijena veterinarskih usluga te
- određuje kriterije za cijene veterinarskih usluga ako se one ne financiraju iz državnog proračuna i ne provode u sklopu obveznih mjera koje propisuje Ministarstvo, u suradnji s komorama koje predstavljaju interese veterinarskih organizacija i subjekata u poslovanju s hranom te hranom za životinje.

Temeljem članka 81. stavka 1. točaka 4.-6. Statuta, Gospodarstveni odbor Komore obavlja sljedeće poslove:

- izrađuje kriterije za financijsko vrednovanje rada veterinara,
- predlaže kriterije za formiranje cijena veterinarskih usluga i minimalne cijene veterinarskih usluga, prema nomenklaturi,
- u suradnji s komorama koje predstavljaju interese veterinarskih organizacija i subjekata u poslovanju s hranom te hranom za životinje, određuje kriterije za cijene veterinarskih usluga ako se one ne financiraju iz državnog proračuna i ne provode u sklopu obveznih mjera koje propisuje Ministarstvo poljoprivrede.

Temeljem članka 20. Kodeksa, veterinarska djelatnost jest poslovna djelatnost i stoga njome treba upravljati na način da ona bude profitabilna. Pravo je veterinara da za svoj rad bude primjereno plaćen pod uvjetima plaćanja i na način utvrđen važećim zakonom i propisima strukovne udruge. Zaračunavanje nižih cijena od propisanih nije dozvoljeno. Svaka veterinarska organizacija mora imati cjenik usluga. Zaračunavanje viših cijena od onih propisanih cjenikom može se obaviti u slučajevima kada se temelji na višoj kvalitativnoj razini obavljenog posla te ako se je s tim prethodno složila stranka. Nije moralno zaračunavanje viših cijena pri pružanju hitne veterinarske pomoći.

Temeljem članka 62. Statuta, za povrede utvrđene ovim Statutom, drugim aktima i odlukama Komore, Časni sud može veterinaru izreći mjeru opomene, javne opomene, ukor, novčanu kaznu ili mjeru oduzimanja licencije (zabrane obavljanja veterinarske djelatnosti) na određeno vrijeme ili trajno, o čemu je dužan izvijestiti predsjednika Komore i Upravu.

Također, AZTN je izvršio uvid u službene mrežne stranice Komore <http://www.hvk.hr/hrv/nvu/index.htm> na kojima se navodi kako je Komora je 19. ožujka 1999. donijela Nomenklaturu veterinarskih usluga (dalje u tekstu: Nomenklatura) s prijedlogom cijena veterinarskih usluga u Republici Hrvatskoj koja predstavlja temelj za mogućnost informatičke obrade podataka obavljanja veterinarske djelatnosti i osnovu za donošenje cijena veterinarskih usluga. Prijedlog cijena veterinarskih usluga donesen je na temelju stručne procjene i dostavljenih prijedloga s rasprave podružnica Komore te sukladno prijedlogu Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Predložene cijene veterinarskih usluga odnose se isključivo na cijenu stručnog rada i zavisne opće troškove kao dio cijene u sveukupnoj kalkulaciji pojedine veterinarske usluge (iskazano bez PDV-a). Nomenklatura usluga i visina naknada za obvezne veterinarsko-zdravstvene preglede i kontrolu iskazana je prema važećim cijenama 1999. godine, na temelju Pravilnika o visini pristojbi za obvezne veterinarsko-sanitarne preglede i kontrole („Narodne novine“, br. 70/97., 33/99. i 50/99.), a usluga i cijena obveznih imunoprofilaktičkih i dijagnostičkih mjera iskazana je prema usuglašenim cijenama na temelju Naredbe o mjerama za zaštitu životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju u 1999. godini. Nomenklatura ovih usluga i cijena mijenjat će se sukladno rečenim podzakonskim propisima.

Slijedom navedenog, utvrđeno je kako Zakon ovlašćuje Komoru na određivanje kriterija za cijene veterinarskih usluga, ako se one ne financiraju iz državnog proračuna i ne provode u sklopu obveznih mjera koje propisuje Ministarstvo. Međutim, ne ulazeći u navedenu ovlast Komore temeljem Zakona niti u javne ovlasti Komore te u tom smislu posebnim propisima određene naknade, Komora je donijela Nomenklaturu kojom je kako navodi Komora,

preporučila odnosno činjenično proizlazi, odredila iznos cijene usluga, a koje uzimajući u obzir članak 81. podstavak 5. Statuta i članak 20. stavak 3. Kodeksa zaključuje se, predstavljaju minimalne cijene.

Dakle, Nomenklatura kao sustav označavanja sam po sebi nije sporan, međutim, zaključuje se kako je Komora Statutom propisala minimalne cijene predmetnih usluga te Kodeksom odredila kako zaračunavanje nižih cijena od propisanih, nije dozvoljeno. Stoga proizlazi kako Nomenklatura izvjesno predstavlja ne samo preporučene cijene kako navodi Komora, nego činjenično predstavlja propisivanje minimalnih cijena.

Pritom, Nomenklatura datira iz razdoblja kada je na snazi bio prije važeći Zakon (1997.) koji je propisivao kako Komora predlaže cijene veterinarskih usluga (čl.106.st.3.t.7.) iako su u međuvremenu stupili na snagu novi te sada važeći Zakon, Statut i Kodeks.

Temeljem članka 3. stavka 1. i 3. ZZTN-a, propisano je kako se poduzetnicima, u smislu ZZTN-a, smatraju trgovačka društva, trgovci, udruženje poduzetnika, obrtnici i druge pravne i fizičke osobe koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u proizvodnji i/ili prometu robe, odnosno pružanju usluga, državna tijela i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kada izravno ili neizravno djeluju na tržištu, kao i sve druge pravne ili fizičke osobe (udruge, sportske organizacije, ustanove, vlasnici autorskih i sličnih prava i ostali) koje djeluju na tržištu. ZZTN se primjenjuje i na poduzetnike kojima je na temelju posebnih propisa povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, poduzetnike koji su po svojoj prirodi monopoli koji ostvaruju prihod ili kojima je, na temelju dodijeljenih posebnih ili isključivih prava, povjereno obavljanje određene djelatnosti, i to samo u slučajevima ako primjena ZZTN-a ne bi sprječavala, pravno i činjenično, obavljanje zadaća koje su im posebnim propisima i mjerama utvrđene i zbog kojih su te osobe osnovane.

Nadalje, člankom 8. stavkom 1. točkom 1. i stavkom 2. ZZTN-a propisano je kako su zabranjeni svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti. Sporazumima se smatraju osobito ugovori, pojedine odredbe ugovora, usmeni ili pisani dogovori među poduzetnicima te usklađena praksa koja je posljedica takvih dogovora, odluke poduzetnika ili udruženja poduzetnika, opći uvjeti poslovanja i drugi akti poduzetnika koji jesu ili mogu biti sastavni dio ugovora i slično, neovisno o tome jesu li takvi sporazumi sklopljeni između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (horizontalni sporazumi) ili između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (vertikalni sporazumi).

Isključivo s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, određivanjem cijena na horizontalnoj razini između poduzetnika, neovisno o kakvoj vrsti cijena je riječ, a posebno ukoliko su iste određene od strane udruženja poduzetnika, predstavlja jedno od najtežih povreda propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Naime, takvim se sporazumima ograničava i narušava tržišno natjecanja između poduzetnika, tržišnih takmaca, konkurenata. Navedeno, posljedično ima učinke na krajnje korisnike usluga. U tom slučaju, cijena nije predmet tržišnog natjecanja između konkurenata, a krajnji korisnik usluge nema mogućnost izbora (primjerice, cijene, kvalitete). Isto je posebno od utjecaja na pružatelje predmetne usluge koji tek ulaze na tržište jer nisu u mogućnosti ponuditi niže cijene usluge za stjecanje (novih) korisnika usluga kao oblika tržišnog natjecanja. Navedene cijene također ne jamče i određenu kvalitetu usluge.

Predmetno mišljenje dano je isključivo s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u dijelu usluga koje se pružaju na slobodnom tržištu po ekonomskoj osnovi, ne ulazeći u odredbe propisa koji uređuju javne ovlasti Komore.

Slijedom navedenog, AZTN je odlučio kao u izreci ovoga mišljenja.

S poštovanjem,

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur.

Na znanje:

1. Ministarstvo poljoprivrede, Kabinet ministrice (kabinet@mps.hr).